

בס"ד. שיחת יום ועש"ק ערב פסח ה'תנשא

— לאחרי תפלת מנחה —

כולל ובמיוחד בנוגע לערב פסח, שמלבד היותו ערב (יו"ט, ובימים טובים גופא "ראשון לרגלים"⁵) פסח, ניתוסף בו בשנה זו שהוא גם ערב שבת, וערב שבת שמתברך משבת הגדול⁶, ובפרשת שמייני⁷, כדלקמן.

ב. פסח שחל בשבת:

שבת (יום השביעי לבריאת העולם) — קשור ומורה על שלימות העולם, כמארז"ל⁸ "מה ה' העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה", היינו, שלאחרי גמר בריאת העולם בששת ימי בראשית ה' העולם חסר מנוחה, ובשבת נשלם (החסרון שבעולם — שלימות) העולם.

ופסח (שבו נגאלו ממצרים) — קשור ומורה על דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, כי, גם שלימות העולם היא עדיין בבחינת "מצרים" מלשון מיצר וגבול⁹,

א. המעלה המיוחדת דחג הפסח בקביעות שנה זו (בהוספה על קביעות חג הפסח בט"ו בניסן) — שחל ביום השבת¹.

וב(הקביעות דפסח ביום השבת גופא נוסף עליו מיוחד מצד הברכה ד"שבת הגדול" שלפניו — כידוע² שמיום השבת "מתברכין כולהו יומין", כל ששת ימי השבוע עד ליום השבת, ועד בכלל, שגם יום השבת מתברך מהשבת שלפניו³, ועוד יותר מבשאר ימי השבוע, בגלל הצד השווה ששניהם ימי השבת. ואם בכל שבת נמשכת ברכה לשבת שלאחריה, ב"שבת הגדול" בודאי נמשכת ברכה גדולה לשבת שלאחריה שבו חל חג הפסח.

ועילוי נוסף בקביעות שנה זו — שחג הפסח הוא בפרשת שמייני⁴.

ויש לבאר התוכן וגם הקשר והשייכות דהמעלות בחג הפסח בשנה זו (קביעותו ביום השבת, הברכה המיוחדת משבת הגדול, ופרשת שמייני),

(5) ר"ה ד, א.

(6) להעיר שהתגלות הברכה מיום השבת על (כל ימי השבוע ויום השבת שלאחריה — שמודגשת בענין ה"מן" (ראה זהר שם) — היא בערב שבת שבו ירד המן גם בשביל יום השבת, כמ"ש "ויברך אלקים את יום השביעי", "ברכו במן, שכל ימות השבוע ירד להם עומר לגלגלת, ובששי לחם משנה" (פרש"י עה"פ).

(7) להעיר מהשייכות דפרשת השבוע לערב שבת — שעיקר הזמן דקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום הוא בערב שבת (שו"ע אדה"ז א"ח סרפ"ה ס"ו), ומוזה מובן שגם בערב שבת שחל בו פסח (שאין בו קריאת שמו"ת דפ' שמייני) מודגשת השייכות לפרשת שמייני.

(8) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט, א (ד"ה ויכל). וראה ב"ר פ"י, ט ובמתנות כהונה שם (ד"ה שאנן) בשם "חז"ל".

(9) ראה תר"א בשלח סד, א. יתרו עא, ד. ובכ"מ.

(1) ובפרטיות יותר — הן יום ראשון דפסח והן יום אחרון של פסח*, היינו, שההתחלה והסיום** דחג הפסח (שכוללים כל הימים שביןתיים) ביום השבת.

(2) זהר ח"ב סג, ב. פה, א.
(3) כלומר, נוסף על הברכה שיש ביום השבת עצמו, כמ"ש (בראשית ב, ג) "ויברך אלקים את יום השביעי", נמשכת בו תוספת ברכה מהשבת שלפניו.
(4) ושויך גם (ובמיוחד) ליום השבת (שבו חל חג הפסח) — נוסף על לימוד שיעורי הת"ת בפרשת שמייני, ישנה הקריאה בתורה במנחת שבת בפרשת שמייני.

(* בחז"ל. ובאה"ק — שביעי של פסח בערב שבת.
**) ובאה"ק — אסרו חג.

גופא לשנותו ולהפכו ("למכה מצרים בכוריהם")¹⁴.

ויש לומר, שתוכן הברכה שנמשכת מ"שבת הגדול" לחג הפסח¹⁵ בכל שנה, הוא, שגם הדרגא שלמעלה מהעולם (פסח) תומשך ותתגלה בגדרי העולם, ע"ד ובדוגמת ה"נס גדול" ד"שבת הגדול"; וענין זה הוא בהדגשה יתירה בפסח שחל בשבת – שהברכה שמקבל חג הפסח מ"שבת הגדול" ניכרת בגלוי בהקביעות דחג הפסח ביום השבת, שבו מודגש החיבור דהדרגא שלמעלה מהעולם עם העולם.

ד. פרשת שמיני:

"שמיני" – מורה על דרגא שלמעלה מהעולם, כי, מציאות העולם (גם השלימות דהעולם) קשורה עם מספר שבע, שבעת ימי הראשית שהם שבעת ימי ההיקף, ומספר שמיני קשור עם דרגא שלמעלה מהעולם¹⁶, ורומז על עניני הגאולה¹⁷ – גאולה מהמדידה והגבלה דגדרי העולם.

והשלימות האמיתית היא בהגאולה מהמיצר וגבול ד(שלימות ה)עולם, באופן של דילוג (פסח ע"ש הדילוג והפסיחה¹⁰) למעלה מגדרי העולם.

ובקביעות שנה זו שחג הפסח חל בשבת מתחברים ב' המעלות (פסח ושבת) גם יחד¹¹ – שהדרגא שלמעלה מהעולם (פסח) נמשכת וחודרת גם בגדרי העולם (שבת). ובסגנון אחר: לא זו בלבד שישראל נגאלים ויוצאים ממצרים, היינו, שמתעלים לדרגא שלמעלה מהעולם, אלא יתירה מזה, שמעלים את העולם עצמו לדרגא שלמעלה מגדרי העולם.

ג. שבת (שבו חל פסח) שמתברך מ"שבת הגדול":

ענינו של "שבת הגדול" ("גדלות בענין ה"שבת") – שנוסף על שלימות העולם (ענינו של שבת) נמשכת ונעשית בו "גדלות" שלמעלה מהעולם, היינו, שהעולם עצמו מתעלה לדרגא שלמעלה מהעולם, כמודגש בה"נס גדול" ד"למכה מצרים בכוריהם"¹² (שעש"ז נקרא "שבת הגדול"¹³), שהנס אינו באופן של שידוד הטבע (למעלה מהטבע), אלא באופן שחודר בטבע

10) ראה פרש"י בא יב, יא, שם, יג. ועוד.

וראה לקו"ת צו יג, ד ואילך. ועוד.

11) ויש לומר, שמעין זה ישנו גם בכל חג הפסח – שנקרא בכתוב (גם) בשם שבת, כמ"ש (אמור כג, טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת", שפירושו ממחרת חג הפסח (מנחות סב, ב ואילך). תו"כ ופרש"י עה"פ. ומודגש בגלוי כשחג הפסח חל בשבת, שאז התחלת הספירה היא גם "ממחרת השבת" כפשוטו, ביום ראשון בשבוע, "תמימות כששת ימי בראשית" (ראה קה"ר פ"א, ג ובפ"י מ"כ. וראה לקו"ש ח"ב ע' 96 ואילך).

12) תהלים קלו, י. וראה מדרש תהלים, פרש"י ומצו"ד עה"פ.

13) תוס' שבת פז, ב (ד"ה ואתו). שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תל.

14) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 44 ואילך. – ומבאר שם (ע' 47) שנס כזה דוקא נקרא "נס גדול", ע"ד מ"ש "גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו", ודרשו חז"ל "אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו", היינו, שהגדלות האמיתית ניכרת בשנינו והפיכת הטבע גופא (וראה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 359 ואילך).

15) שנקרא שבת סתם (כנ"ל הערה 11), ומתברך מ"שבת הגדול". – ולהעיר, שא' הטעמים שנקרא "שבת הגדול" הוא "להודיע... כי יש יום אחריו סמוך ונראה שנקרא שבת ואינו גדול כמוהו, והוא יום טוב של פסח שנקרא גם כן שבת" (ספר אורים גדולים (אמזר תקי"ח) למוד כד – הובא בשו"ת שמן המור (ליוורנו תקנ"ג) חיו"ד סט"ו). וראה גם סה"ש תשמ"ח שם (ע' 361).

16) ראה כלי יקר ריש פרשתנו (שמיני). שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. הובאו ונתבארו בד"ה ויהי ביום השמיני בסה"מ תרע"ח ע' רסט ואילך. תש"ד

ע' 191 ואילך. תש"ה ע' 167 ואילך. ועוד.

(17) כמארו"ל (ערכין יג, ב) "כינור... של ימות

– שבזה מרומז שהעילוי ד"שמיני" שלמעלה מהעולם הוא גם באופן של שומן שמפעפע בכלול, היינו, שנמשך וחדר בגדרי העולם.²³

ומעלה יתירה בקביעות שנה זו שקורין "ויהיביום השמיני" שמונה פעמים²⁴, שאז ניתוסף הדגשה יתירה בב' הענינים ד"שמיני" – הן במעלת דרגת האלקות

והעיר, שהמעלה ד"שמיני" מודגשת גם בחג הפסח (נוסף לכך שבשניהם מודגש הדילוג למעלה מהעולם) – ששמיני של פסח (בחו"ל¹⁸) שיך במיוחד (יותר משאר ימי הפסח) להגאולה העתידה לבוא ע"י משיח צדקנו, שלכן מפטירין בנבואת הגאולה "ויצא חוטר מגזע ישי וגו"¹⁹, ואוכלים "סעודת משיח", כידוע ומפורסם המנהג המקובל מהבעש"ט²⁰].

ו"שמיני" הוא גם מלשון שומן²¹, ש"מפעפע בכלול" (כהפס"ד בשו"ע²²)

השו"ע, היינו, שעבודת האדם ככל פרטי הענינים שבכל ד' חלקי השו"ע חדורה בענין ה"שמן" ("שמיני") שבתורה, פנימית התורה.

ובפרטיות יותר – שנוסף על המשכת ופועלת ה"שמן" ("דעה את ה" – "יורה דעה") ב"אורח חיים" דבני, ישנו הענין ד"אבן העזר", ש"הקב"ה עוזרו" ונותן לו כח וחוזק ד"אבן" לפעול המשכת ופועלת השמן גם בדיני ממונות שבחושן משפט, עניני העולם].

וע"י שלימות העבודה בהמשכת וגילוי השמן בכל ד' חלקי השו"ע ככל פרטי הענינים שבעבודת האדם (גם בעניני העולם, דיני ממונות שבחושן משפט), נעשית גם המשכה והגילוי בעולם עצמו, בכל ארבע כפופות הארץ, ועי"ז נעשית הגאולה דכל בני – שבאים מכל ארבע כפופות הארץ לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש השלישי, ורואים את "חושן המשפט" שבין שמונת כגדי כהן גדול.

(23) ויש לומר, שגילוי המשכת בחי"שמיני" בגדרי העולם מודגש גם בהקריאה בתורה** במנחת שבת כפרשת שמיני.

(24) במנחת שבת הגדול, בשני וחמישי בשבוע שלפני חג הפסח, במנחת שבת דיום ראשון דחג הפסח, ובמנחת שבת דאחרון של פסח, ובשני וחמישי שלאחרי הפסח, ובשבת פרשת שמיני.

(*) ויש לומר, שה"עזר" קשור עם ענין הנישואין (שפרטי הדינים שבו נתבאר בחלק אה"ע) – עזר כנגדו – שרומם על שלימות היחוד דבני עם הקב"ה (איש ואשה).

(**) שעי"ז נעשית המשכת הענין שאודותיו קורין בתורה – "כאדם הקורא לחבירו שיבוא אליו וכתב קטן הקורא לאביו לבוא אליו כו" (תניא 90פ"ז).

המשיח שמונה" (וראה ד"ה ויהי ביום השמיני שבהערה הקודמת. לקו"ת תוריע כא, ד. ועוד).

(18) ובארץ ישראל נמשך ומתגלה העילוי ד"שמיני של פסח" ב"שביעי של פסח" – שלכן אוכלים סעודת משיח (ענין הגאולה, שמיני) בשביעי של פסח**.

(19) ישעי"א, א ואילך (וראה סה"ש תרצ"ו ע' 140 – הקשר לסעודת משיח).

(20) "היום יום" כב ניסן. ספר השיחות: תרצ"ו שם; תרח"ץ ע' 277; קיץ הש"ת ע' 75. 80; תש"ב ע' 109 ואילך; תש"ג ע' 118.

(21) ראה (בנוגע "שמיני עצרת") לקו"א להה"מ סח, סע"ב. אור תורה להה"מ צה, ב. אוה"ת שמע"צ ע' א'תתיו. סה"מ תרצ"ו ע' 41. ושי"ן.

(22) יו"ד סק"ה ס"ה.

ויש לומר ע"ד הרמז שדין זה שנאמר בחלק יו"ד הדשו"ע, "מפעפע בכלול", בכל ד' חלקי

(*) ובהו מרומז שגם בחי"שמיני" (ובפרט שמיני של פסח) שלמעלה מהעולם נמשכת ומתגלה וחדורת בבחי"שביעי" שבגדרי העולם.

(**) ראה שיחת אחש"פ תדח"ץ (סה"ש תרח"ץ ע' 283) בשם הצי"צ: בשביעי של פסח מפטירין בשירת דוד לפי שבשביעי של פסח ובאחרון של פסח ישנו גילוי משיח בן דוד, ולכבוד משיח אומרים שירת דוד. – ויש לומר, שב"שירת דוד" (כפי שנאמרת לכבוד דוד מלכא משיחא) נרמזת גם שירה העשירית – שלימות הגאולה כפי שהיא בבחינת "העשירי יהי קודש", "עלי עשור" שלמעלה גם מיכינו של ימות המשיח שמונה" (ערכין שם).

ומהחילוקים שביניהם בזמני השנה – שבת ופסח: שבת (שלימות העולם) שייך (בעיקר³⁰) לעבודת הצדיקים, ופסח (דילוג למעלה מהעולם) שייך (בעיקר³¹) לעבודת בעלי תשובה³² בדרך דילוג, כמ"ש³³ "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות", דילוג וקפיצה למעלה מסדר השתלשלות³⁴, ע"ד וברוגמת הדילוג שבעבודת התשובה³⁵.

שלמעלה מהעולם, כיון שהענין ד"שמיני" חוזר ונכפל בעילוי אחר עילוי שמונה פעמים, והן בהמשכה והגילוי בגדרי העולם ("שמן" ש"מפעפע בכולו"), כיון שהענין ד"שמיני" גופא הוא באופן של "שומן", כידוע²⁵ הפתגם "שמיני שמונה שמינה" (שכאשר קורין "שמיני" שמונה פעמים אזי השנה כולה היא שמינה).

ה. וביאור הענין דחיבור דרגת האלקות שלמעלה מהעולם עם העולם (הצד השווה והנקודה המשותפת בפרטי הענינים הנ"ל בקביעות שנה זו) – בעבודת האדם:

ידוע שעבודת האדם נחלקת לב' אופנים כלליים: (א) עבודת הצדיקים – עבודה מסודרת ("תמידים כסדרם") כפי שנקבע הסדר בבריאת האדם באופן "אשר עשה האלקים את האדם ישר"²⁶, (ב) עבודת בעלי תשובה – באופן של הוספה ("מוספים כהלכתם") ודילוג ("לדלג שור"²⁷) לגבי סדר הבריאה, שעיי"ז באים לדרגא שלמעלה מגדרי הבריאה, כמארז"ל "מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורין אין עומדים שם"²⁸, ויתירה מזה ש"אין יכולין לעמוד בו"²⁹.

30) אף ששייך גם לעבודת התשובה, כמארז"ל (ב"ר ספכ"ב) "כך היא כחה של תשובה .. מיד עמד אדה"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת", "דרוש שבת מלשון תשובה" (יפה תואר שם. וראה אגה"ט ספ"י: "שבת אותיות תשב").

31) אף ששייך גם לעבודת הצדיקים, כדלקמן הערה 35.

32) להעיר מזה"ב מ, ב: "כתיב בעשור לחודש הזה ויקח להם ג'ו, וכתיב אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכפורים הוא כו", היינו, שלקחת השם דקרבן פסח בעשור לחודש שייכת ליום הכפורים*. – נתבאר בד"ה קול דודי הב' תשל"ו.

33) שה"ש ב, ח.

34) ד"ה קול דודי בלקו"ת שה"ש טו, ב ואילך; מאמרי אדה"ט תקס"ט ס"ע מז ואילך. ד"ה הנ"ל תשל"ו. ובכ"מ.

35) ואף שמבואר בכ"מ בהחילוק שבין תשרי לניסן, שתשרי ענינו עבודת התשובה, וניסן ענינו עבודת הצדיקים (ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שס. תרנ"ב ס"ע ג'. ועוד) – ה"ז בנוגע להתעוררות ונתינת כח לעבודה, שבחודש תשרי העבודה היא (בעיקר) מצד התחנות כחה עצמו ("אני לדודי (ואח"כ) ודודי לי" (שמודגשת בעיקר כבעלי תשובה), ובחודש ניסן העבודה היא (בעיקר) מצד הגילוי מלמעלה ("דודי לי (ואח"כ) ואני לו"), אבל בנוגע לעבודה עצמה – מודגשת תנועת הדילוג שבעבודת הבעלי תשובה* בחודש ניסן דוקא,

25) הובא ונתבאר במכתב ערב פסח, תש"ד*. ספר הישיות תשמ"ח ח"ב ע' 395. שם ע' 413 ואילך.

26) קהלת ז, כט.

27) ע"פ לשון הכתוב שמוא"ב כב, ל. תהלים יח, ל. וראה לקו"ת דרושי שבת שובה סה, א. ובכ"מ.

28) ברכות לד, ב.

29) רמב"ם ה"ל תשובה פ"ז ה"ד. הובא בלקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ.

(* עוד ענין בהשכיחות דיוהכ"פ לפסח – ראה לקוטי לוי"צ בראשית ע' צדח. תורת מנחם תפארת לוי"צ בראשית אות לט).

(* נדפס באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' רעח ואילך).

והשלימה ע"י משיח צדקנו ש"אתא³⁷
לאתבא צדיקייא בתיובתא"³⁸.

ו. ויש לומר, שענין זה מרומז גם
בעבודה המיוחדת דערב פסח:

העבודה המיוחדת בערב פסח היא
הקרבת קרבן פסח אחר חצות ואחר
שחיטת תמיד של בין הערביים, ומעין
זה גם בזמן הזה, ע"י אמירת "סדר
קרבן פסח" אחר תפלת מנחה שכנגד
תמיד של בין הערביים, כמ"ש³⁹
"ונשלמה פרים שפתינו", ולכן "צריך
האדם הירא וחרד על דבר ה' לקרות
אותו בזמנו שתעלה קריאתו במקום
הקרבתו"⁴⁰.

וב"סדר קרבן פסח" יש דבר
תמוה⁴¹ — שסיומו וחזרתו בענין שהוא
(לכאורה) היפך השלימות דקרבן פסח:
"ואם הפסח נמצא טריפה לא עלה לו עד
שמביא אחר"!

ויש לומר, שהתוכן הפנימי ד"סדר
קרבן פסח" מרומז בסיומו וחזרתו ("הכל
הולך אחר החיתום"⁴²) ש"ואם הפסח נמצא

ומזה מובן שבקביעות שנה זו
שפסח חל בשבת [שמורה שהדילוג
שלמעלה מהעולם נמשך וחדר בגדרי
העולם (כנ"ל ס"ב)], ומודגש גם בשאר
הפרטים שבקביעות שנה זו, הן
בהשייכות לשבת הגדול, והן בפרשת
שמיני (כנ"ל ס"ג-ד)] — מודגש החיבור
דעבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה
גם יחד.

והענין בזה — שנוסף על העילוי
והשלימות דעבודת הצדיקים, "ועמך
כולם צדיקים"³⁶, שלימות שמצד גדרי
הבריאה, ניתוסף בעבודה גם השלימות
דעבודת התשובה שלמעלה מגדרי
הבריאה, כמודגש בהגאולה האמיתית

שענינו הנהגה נסית שלמעלה מהטבע (משא"כ
חודש תשרי שענינו הנהגה טבעית), אלא שהדילוג
נעשה מצד הגילוי מלמעלה ("נגלה עליהם מלך
מלכי המלכים הקב"ה וגאלם")³⁷, היינו, שהגילוי
מלמעלה באופן של דילוג פועל דילוג בעבודת
האדם³⁸ ("הקב"ה מדלג... וכתוצאה מזה) ואתם
עשו כל עבודותי שלש"ך דילוג וקפיצה".
ועצ"ע.

36 ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

37 ראה זהר ח"ג קנג, ב. לקו"ת שמע"צ צב,
ב. שה"ש נ, סע"ב. ד"ה והניף ידו וד"ה ויאמר לו
יהונתן תשי"א (סה"מ תשי"א ע' 43 ואילך. שם ע'
45 ואילך).

38 ויש לומר, שענין זה מודגש גם בהלוחות
שהיו בביהמ"ק השלישי — לא רק לוחות ושברי
לוחות, עבודת התשובה לאחרי הירידה דשביית
הלוחות, אלא גם לוחות ראשונות כפי שהם
בשלימותן (לפני השבייה), עבודת הצדיקים, וביחד
עם זה, גם לוחות שניות, שמורה על השלימות
דעבודת התשובה בעבודת הצדיקים, שזהו"ע
לאתבא צדיקייא בתיובתא".

39 הושע יד, ג. וראה סידור אדה"ז לפני
"סדר קרבן פסח" (נתבאר בלקו"ש שבהערה 41).

40 סידור אדה"ז לאחרי "סדר קרבן פסח".

41 בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש ערב פסח
תשמ"ט (חל"ב ע' 36 ואילך).

42 ברכות יב, א.

* ובפרטיות יותר: הן הדילוג שבתשובה
כפשוטה — כביצ"מ כפשוטו, שכיון שהיו שקועים
במ"ש שערי טומאה, הוצרכו דלדג ולברוח מהרע,
כמו בעל תשובה שצריך זהירות יתירה; והן הדילוג
שבתשובה ד"הרוח תשוב אל האלקים" — כביצ"מ
בעבודה הרוחנית, שגם לאחרי שלימות העבודה צריך
לצאת המהיצרים וגבולים לדרגא שלמעלה ממדידה
והגבלה.

** כיון שאין זה ביכולת האדם מצד עצמו:
ביצ"מ כפשוטו — מפני היותם בשפול המצב.
וביצ"מ ברוחניות (גם בדרגות נעלות) — מפני
ההגבלה דגדרי הנבראים.

*** וע"ד המבואר בשיטת ר' יהושע שבניטן
נגאלו ובניטן עתידין להגאל (ר"ה יא, א), שס"ל
שנגאלין גם בלא תשובה (סנהדרין צ, ב) — שגם
התשובה באה עי"ז ש"הקב"ה מעמיד להם מלך כו"
(סנהדרין סט), היינו, ע"י הגילוי מלמעלה (ראה
אחרת בא ע"ד וט ואילך).

מודגש הענין ד"לאתבא צדיקיא בתיובתא" – שגם לאחרי שלימות העבודה ע"ד הרגיל (עבודת הצדיקים), כולל גם לאחרי שנעשה בעבודת הצדיקים סדר רגיל דילוג וקפיצה, נדרשת ובמילא נעשית שלימות נעלית יותר ע"י דילוג וקפיצה שבאין ערוך לגמרי.

ויש להוסיף, שבהקרכת הפסח בערב שבת (ככביעות שנה זו) מודגש יותר שהדילוג וקפיצה שלמעלה מהעולם (פסח) נמשך וחודר בגדרי העולם (ערב שבת, שלימות העולם).

ז. ועוד והוא העיקר – שכללות הענין דחג הפסח (שמתחיל בהקרכת קרבן פסח) אינו נשאר בעולם המחשבה או בעולם הדיבור שלמעלה מעולם המעשה, אלא נמשך וחודר בגדרי עולם העשי' הגשמי – במעשה בפועל, עיי' שתיכף ומיד ממש נעשית הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז מקריבים הפסח במעשה בפועל כפשוטו ממש.

וענין זה מודגש בסיום וחותם אמירת "סדר קרבן פסח" – שגם לאחרי העילוי ד"ונשלמה פרים שפתינו", "שתעלה קריאתו במקום הקרבתו", הרי, לפי ערך העילוי והשלימות דהקרכת קרבן פסח במעשה בפועל ה"ז כמו ש"הפסח (שע"י אמירת סדר קרבן פסח) נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר" – קרבן פסח אחר שאינו בערך כלל – הקרכת קרבן פסח במעשה בפועל.

ויש לומר, ש"מביא אחר" רומז גם על העבודה שעל ידה באים להקרכת הפסח בפועל ממש בגאולה האמיתית והשלימה – עבודת התשובה (שמביאה את הגאולה⁴⁶), שענינה להפוך "אחר"

טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר" – למעליותא:

"קרבן פסח", "הקרבן הוא קרוי פסח ע"ש הדילוג והפסיחה. כל עבודותיו דרך דילוג וקפיצה"⁴³ – מורה על הקירוב להקב"ה (קרבן מלשון קירוב⁴⁴, כללות העבודה) באופן של דילוג וקפיצה. ו"סדר קרבן פסח" – שהדילוג וקפיצה (אינו ענין חד-פעמי, אלא) נעשה סדר קבוע בעבודתו, היינו, שהעבודה התמידית היא באופן של דילוג וקפיצה בעילוי אחר עליו.

וסיום וחותם (גמר ושלימות וסך-הכל) ד"סדר קרבן פסח": "ואם הפסח נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר" – שגם כאשר עבודתו היא באופן של דילוג וקפיצה, מגיע למסקנא ש"לא עלה לו", היינו, שביחס למעמדו ומצבו האמיתי ("לו") אין זה נחשב לעלי' (דילוג וקפיצה) לגבי סדר העבודה ע"ד הרגיל, "עד שמביא אחר" – קירוב להקב"ה בדרך דילוג וקפיצה (קרבן פסח) באופן אחר לגמרי, "אחר" למעליותא⁴⁵, שלא בערך כלל לגבי עבודתו הקודמת, דילוג וקפיצה גם לגבי הדילוג וקפיצה דקרבן פסח גופא. ועפ"ז מובן שב"סדר קרבן פסח"

(43) פרש"י שבהערה 10.

(44) ראה סה"מ תרנ"ח ע' ריא. ה"ש"ת ע' 119

ואילך. וש"נ.

(45) ע"ד מ"ש בהגדה "אני הוא ולא אחר" – שה"אחר" הוא למעלה מ"מלאך" שרף ו"שליח" שנזכרו לפני' ("אני ולא מלאך אני ולא שרף אני ולא השליח, אני הוא ולא אחר"), דרגא רביעית שקאי על עולם האצילות שלמעלה מג' עולמות ביי"ע (ראה סה"מ תש"ה ע' 150), ויתירה מזה – "מביא אחר" הוא למעלה מה"אחר" ששוללים ב"אני הוא ולא אחר".*

(* ויש לומר, ש"מביא אחר" הוא למעלה גם מבחי' "אני הוא (ולא אחר)" כפי ששייך ל"אחר" הנשלל ("ולא אחר").

ואתגליין מיני' כל נהורין⁵³, שנמשכת ומתגלה וחודרת בעוה"ז שנברא באות ה' 54 – ה' ד"יה"ה שבשם הוי', ועד לאות ה' כפי שהיא בפ"ע – בחינה החמישית (ה'), שלמעלה מד' אותיות שם הוי'.

וענינו בעבודת האדם – שסדר העבודה הוא שצריך להיות הפסק בין המחשבה והדיבור להמעשה בפועל, כדי לחזור ולהתבונן עוה"פ כיצד לעשות את המעשה בפועל בתכלית השלימות ובהוספה לגבי המחשבה והדיבור⁵⁵, ועד"ז בהנהגתו של

(לעו"ז) ל"אחד" (קדושה), הפיכת רי"ש לדל"ת, עיי"ז שבמקום חיבור ב' הקוין (קו העליון עם קו הימין) מוסיפים נקודת היו"ד, שרומז על נקודת היהדות שבכא"ו מישראל.

ועוד ועיקר – שלא מסתפקים בב' הקוין שבאות דל"ת (ד"אחד"), שרומזים למחשבה ודיבור, היינו, כפי שהפסח הוא במחשבה ודיבור שלמעלה מעולם המעשה, אלא "המעשה הוא העיקר"⁴⁷, הקרבת הפסח במעשה בפועל.

וענין זה⁴⁸ נעשה ע"י הוספת קו שלישי שנפסק מב' הקוין (שעל ידו נעשה מדל"ת ה"א⁴⁹), שרומז על המעשה שהוא בהפסק מהדיבור והמחשבה, להורות על ריחוק הערך לגבי דיבור ומחשבה – ריחוק הערך והפסק למעליה (שהרי תכלית המכוון דמחשבה ודיבור הוא בשביל המעשה שהוא העיקר), כמרומז בפסוק "בראתיו יצרתיו אף עשיתיו⁵⁰", ג' עולמות בי"ע שכנגד מחשבה דיבור ומעשה, שההפסק ד"אף (עשיתיו)" מוסיף ומרבה בחי' נעלית יותר שבאין ערוך – כמרומז גם באות ה' (שנעשית ע"י הוספת קו השלישי), דרגא חמישית⁵¹, "חמישית לפרעה"⁵², "דאתפריעו

(53) זח"א ר, א. וראה לקו"ת שם.

(54) כדרשת חז"ל על הפסוק "כי ביה הוי צור עולמים", אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביוד"י.. כשהוא אומר אלה תולדות השמים והארץ הבראם.. בה"י בראם, הוי אומר העולם הזה בה"י** (מנחות כט, ב. ירושלמי תגיגה פ"ב ה"א – הובא בפרש"י בראשית ב, ד).

(55) ע"ד (ובמכ"ש וק"ו) ההוספה בהגיעה בלימוד התורה כשצריך לפסוק הלכה למעשה בפועל (ראה סה"מ תרס"ז ע' שצ ואילך. ע' תכא).

(* ור"ל ש"צור עולמים" רומז על החזק והתוקף ("צור") כדי שיומשך בעולם.

** (והמשך המאמר: "ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה (שפתוח מתחתיו) שכל הרוצה לצאת (ממנו לתרבות רעה) יצא, ומי"ט תלי" כרע". דאי הדר בתשובה מעלין ל"י (בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגו) – מנחות שם (ובפרש"י). ובחגיגה שם: "מה ה"א פתוח מכל צד כך פתוח פתח לכל בעלי תשובה". היינו, שהפתח לתשובה הוא גם מלמטה, זלא כבמנחות, שהפתח לתשובה הוא "בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגו". ולא ב"פתח התחתון דנפיק ביי", דלא מסתייעא מילתא" (ובכמה נוסחאות בפרש"י: "כמו שהא פתוחה למטה כך העולם פתוח לשבים בתשובה"). – וצע"ק שבסה"מ קונטרסים רמב, א (שבהערה 84) מביא שאות ה' רומז לתשובה מירושלמי הגיגה, ולא ממונחות, אף שתוכן המאמר ע"ד רגל השמאלי שהוא קו קצר שנפסק מהג שייך יותר להסוגיא דמנחות שהפתח לתשובה הוא פתוח שבין הרגל להג. ואכ"מ.

צו, ב (ולדת ר"י – באה התשובה ע"י ההתעוררות מלמעלה, כנ"ל בשוה"ג הג' להערה 35).

(47) אבות פ"א מ"ז.

(48) בהבא לקמן – ראה תו"א מג"א צה, סע"ב. לקו"ת בלק סז, סע"א. סה"מ תרנ"ח וה"ש"ת שם. סה"מ קונטרסים ח"א רמא, סע"ב ואילך. קונטרס משיחות ש"פ יגש"ה טבת שנה זו ס"ה.

(49) להעיר, שדל"ת הוא מלשון דלות, ולכן צריך לעשות מדל"ת ה"א, וע"ד מ"ש (תהלים קטז, ו) "דלותי (דל"ת) ולי יהושע" (אות ה', שרומז על הקב"ה (זח"ג רצז, ב)).

(50) ישע"י מג, ז.

(51) נוסף על הדרגא הרביעית – עולם האצילות.

(52) לשון הכתוב – יגש מז, כד. וראה לקו"ת

שה"ש כד, ריש ע"ד.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א שי' שטר של דולר, ע"מ לתתו (או חילופו) לצדקה. ואח"כ אמר:]

ה. נסים כברכה – ברכת חג הפסח כשר ושמת, כולל גם היותו "ראשון לרגלים"⁵⁵, שרומז על העלי' לרגל לביהמ"ק השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך".

ומברכה לברכה – להודות לכל אלו שהביעו איהוליהם וברכותיהם (ברכה מלשון המשכה⁶⁷) הטובות, וכבר מילתי' אמורה – כל המברך מתברך⁶⁸, ובברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר⁶⁹.

ובהמשך לזה – כאן המקום לאשר גם קבלת המכתבים בדקשות ברכה, פדיונות וכו', שהביאו אותם כו' על הציון דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ויה"ר שיהיו בשורות טובות תמיד כל הימים,

ומתחיל בענין שהזמן גרמא – סיום ההכנות לפסח, כולל ובמיוחד אמורת "סדר קרבן פסח",

הקב"ה (כביכול) – שגם לאחרי המחשבה והדיבור ע"ד הגאולה, חוזר ומתבונן עוה"פ כדי שהגאולה במעשה בפועל תהי' בתכלית השלימות ובהוספה⁵⁶.

ובפרט ע"י ההוספה בצדקה עתה (נוסף על ההשתדלות בנתינת הצדקה במשך שלושים יום שלפני הפסח⁵⁷) – "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"⁵⁸, שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו במעשה בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, כמ"ש "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"⁵⁹, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁶⁰, ו"כספם וזהבם⁶¹ אתם"⁶², ובאים "עם ענני שמיא"⁶³ לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, ולבית המקדש השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך"⁶⁴, "ונאכל⁶⁵ שם מן הזבחים ומן הפסחים"⁶⁶.

56 ובפרט לאחרי אריכות הגלות, שניתוסף ריבוי גדול ב"מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", הרי בודאי שצ"ל הוספה בכל עניי הגאולה.

57 שו"ע אדה"ז ריש הל' פסח.

58 ב"ב יו"ד, א.

59 ישעי' כו, יב.

60 כמ"ש ביצ"מ – בא י, ט.

61 כולל גם כסף וזהב רוחניים, אהבה ויראה (תו"א ר"פ וישב. ובכ"מ), שנקראים "גדפין" (כנפים), שעל ידם מתעלית העבודה באופן ד"פרחא לעילא" (תקו"ז ת"י (כה, ב). תניא ספ"ט, פ"מ).

62 ישעי' ס, ט.

63 דניאל ז, יג – בנוגע למשיח (סנהדרין צח, א). ועד"ז בנוגע לכאו"א מישראל – מי אלה כעב תעופתה וכיונים אל ארובותיהם" (ישעי' ס, ח. וראה שמור"ר ספני"א. ועוד).

64 בשלח טו, יז ובפרש"י. זה"ג רכא, א.

65 נוסח ברכת "אשר גאלנו" (ממשנה פסחים קטז, ב).

66 ואף שבארץ ישראל כבר עבר הזמן דהקרבת הפסח – י"ל, 'שתהי' האכילה* מן הזבחים ומן הפסחים שהקריב אליהו הנביא, ש"אמרו עליו שהוא מקריב תמידין בבית המקדש אע"פ שהוא שמש שהרי בקדושתו הוא עומד" (עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ג סכ"ג).

67 תו"א מקץ לו, ג.

68 ראה סוטה לח, ב. ירושלמי ברכות ספ"ח – הובא בתוס' חולין מט, א (ד"ה ואברכה).

69 ב"ר פס"א, ד. ועוד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 422 ואילך.

(* עיקר ענינו של הפסח – ש"לא בא מתחילתו אלא לאכילה" (פסחים נו, ב – במשנה).

ועאכו"כ בעניני הפסח עצמו, אמירת מצה ומרור⁷¹ – בביחמו"ק השלישי שיבנה
 ההגדה, ובפרט ה"שלושה דברים"⁷⁰ .. פסח במהרה בימינו, תיכף ומיד ממש.

70) ויש לומר שהם כנגד השלושה דברים הגדה של פסח פיסקא "רבן גמליאל ה'
 שעליהם העולם עומד, תורה עבודה וגמ"ח (ריש אומר" (ממשנה פסחים קטז, א"ב).
 אבות).

